

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

14

*Vytautas Jogėla.
Vilniaus Romos katalikų
dvasinė akademija
1833 – 1842 metais:
organizacija ir veikla*

1997

LIETUVIŲ
ATGIMIMO ISTORIJOS
STUDIJOS

Skiriu Mamai

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

14

*Vytautas Jogėla.
Vilniaus Romos katalikų
dvasinė akademija
1833–1842 metais:
organizacija ir veikla*

VILNIUS

Eugrimas

1997

UDK 947.45

Li-191

REDAKCINĖ KOLEGIJA:

Antanas Kulakauskas

Česlovas Laurinavičius

Raimundas Lopata

Egidijus Motieka (vyriausiasis redaktorius)

Vladas Sirutavičius

Darius Staliūnas

Giedrius Subačius

Antanas Tyla

*Autorius dėkoja Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerijai,
Lietuvių katalikų mokslo akademijai,
Lietuvos istorijos institutui,
prelato Juozo Prunskio fondui,
prisidėjusiems prie knygos išleidimo*

© Vytautas Jogėla, 1997

© Lietuvos istorijos institutas, 1997

© Lietuvių Atgimimo istorijos studijos, 1997

ISSN 1392-0391

ISBN 9986-752-23-X

TURINYS

PRATARMĖ	8
ĮVADAS	10
Istoriografija	11
Šaltiniai	13
Atsiminimai	14
Archyvai	15
RUSIJOS VALDŽIA IR KATALIKAI XVIII AMŽIAUS PABAIGOJE -- XIX AMŽIAUS PRADŽIOJE	17
Rusijos aristokratija ir katalikybė	17
Valdžios siekiai	19
Katalikų Bažnyčios valdymas	21
Katalikų apibūdinimas	24
AKADEMIJOS ĮSTEIGIMAS	26
Universiteto uždarymas	26
Akademijos pradžia	33
Dėstytojų parinkimas ir mokslo disciplinos	43
Mokslo vardų ir laipsnių suteikimas	53
Patalpos	54
Pirmieji mokslo metai	57
AKADEMIJOS PERSONALO KAITA	61
Rektoriai	62
Profesoriai	66
Adjunktai	69
Kalbų dėstytojai	74
Inspektoriai ir jų padėjėjai	76
Dvasios tėvai, arba kapelionai	78

AKADEMIJOS ALUMNAI IR JŲ STUDIJOS	80
Įstojimas	81
Akademijos klierikų gyvenimo sąlygos	84
Studijos	91
Klierikų kilmė	93
Tautinis klausimas	96
MOKYMAS IR MOKSLAS	100
Mokymas ir jo programos	100
Šventojo Rašto katedra	102
Dogminė, moralinė ir pastoralinė teologija	105
Bažnyčios istorija ir kanonų teisė	106
Homiletika	109
Logika ir moralės filosofija	110
Lenkų literatūros istorija	111
Visuotinė ir Rusijos istorija	112
Rusų literatūra ir kalba	115
Lotynų literatūra ir graikų kalba	116
Hebrajų kalba	117
Prancūzų kalba	117
Vokiečių kalba	118
MOKSLINIAI DARBAI	119
Dėstytojų moksliniai darbai	121
Vadovėlių rengimas	123
Pamokslų rinkinių rengimas	124
Straipsniai	125
Mokslo laipsnių suteikimas	126
Daktaro laipsnio suteikimas	129
AKADEMIJOS REFORMOS	134
Akademija ir seminarijų reformos	134
Akademijos iškėlimas į Peterburgą	140
Sudie, Tėvyne	144

IŠVADOS	148
PRIEDAI	150
Akademijos klierikų sąrašas	150
Akademijos personalo sąrašas	176
ŠALTINIAI IR LITERATŪRA	180
Naudoti archyvų ir bibliotekų rankraščių fondai	180
Skelbti šaltiniai	182
Literatūros sąrašas	183
TRUMPINIAI	190
SUMMARY	191
STRESZCZENIE	205
ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ	219
VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ	230

SKELBTI ŠALTINIAI

- M. Białobrzęski, *Wykład świętych ewangelii*, t. 1 – 4, Wilno, 1838.
- “Catalogus Studiosorum Seminarii Generalis et Facultatis theologiae penes Universitatem Vilmensem, nec non Academiae Ecclesiasticae Romano-Catholicae Vilmensis tum Petropolitanae”, *Academia Caesarea Romano-Ecclesiastica Petropolitana Anno Domini 1885*, Petropoli, 1885.
- D. Chodźko, “Wspomnienie o Leonie Borowskim”, *Athenaeum*, Wilno, 1847, t. 1. *Conspectus praelectionum in academia ecclesiastica Romano – Catholica Vilmensi et seminario dioecesano cum eadem conjuncto (1841 – 1842)*, Vilnae, 1841.
- T. Dobszewicz, *Wspomnienia z czasów, które przeżyłem*, Kraków, 1883.
- A. Fijałkowski, *Wspomnienie o życiu i pismach S.P. Jana Skidella*, Wilno, 1842.
- A. Filipcecki, *Zbiór kazań wzorowych*, t. 5-8, Wilno, 1838 – 1842.
- K. Ireneusz, *Pomian hrabia Lubieński biskup sejneński*, Kraków, 1898.
- S. Jundziłł, *Pamiętniki*, Kraków, 1905.
- Kazania X. Jana Kantego Chodaniego*, t. 2, Wilno, 1822.
- A. Krasieński, *Wspomnienia*, Kraków, 1901.
- R. Lubieński, *General Tomasz pomian hrabia Lubieński*, Warszawa, 1899.
- Materiały do dziejów literatury i Oświaty na Litwie i Rusi*, t. 2, Wilno, 1936.
- S. Moravskis, *Keleri mano jaunystės metai Vilniuje*, Vilnius, 1994.
- A. Osieński, *Dwa wyjątki. Łza i nadzieja*, Wilno, 1835.
- Otwarcie publiczne Akademii Duchownej Rzymskokatolickiej Wileńskiej Dnia 11 Lutego 1834 Roku*, Wilno, 1834.
- G. Puzynina, *W Wilnie i w dworach litewskich 1815 – 1843*, Wilno, 1928.
- Studien-Ordnungen für die theologischen Fakultäten Deutschlands, Österreich und der Schweiz*, Bonn, 1915.
- “Wiadomość o osobach duchownych, którym przez Akademią R. K. Duchowną Wileńską przyznane są stopnie uczone”, *Wizerunki i Roztrząsania Naukowe*. poczet nowv drugi, 1843, t. 24.
- Акты и грамоты о устройстве римско-католической церкви в империи Российской и Царстве Польском*, 1849.

"Виленская римско – католическая духовная академия", in: *Устав Виленской римско - католической духовной академии*, СПб., 1833.

"Извлечение из отчета министра внутренних дел за 1833 г.", *Журнал Министерства внутренних дел*, 1834, ч. 13, № 7.

А. Ломачевский, *Виленская грама*, ч. 1 – 2, С.-Петербург, 1873.

Миркович Федор Яковлевич 1789–1866, т. 1, СПб., 1889.

Правила для испытания и возведения в ученые степени в Виленской римско – католической духовной академии, Вильно, 1839.

Щербатов, *Генерал – фельдмаршал князь Паскевич*, приложение к тому пятому 1832 – 1847, СПб., 1896.

LITERATŪROS SARAŠAS

J. Alber, *Epitome institutionum historiae ecclesiasticae*, Peszt, 1826.

J. Alber Nep., *Interpretatio S. Scripturae per omnes Veteris et Novi Testamenti libros I – XVI*, Peszt, 1801–1804.

A. Alekna, *Katalikų Bažnyčia Lietuvoje*, Kaunas, 1936.

E. Aleksandravičius, *XIX amžiaus profiliai*, Vilnius, 1993.

E. Aleksandravičius, *Kultūrinis sąjūdis Lietuvoje 1831-1863 m.*, Vilnius, 1989.

E. Aleksandravičius, *Lietuvių atgimimo kultūra (XIX amžiaus vidurys)*, Vilnius, 1994.

V. Andriulis, "Vilniaus universiteto uždarymo 1832 metais teisinės prielaidos", in: *Teisės istorijos studijos*, Vilnius, 1980.

А. Bagiński, *Hermeneutica biblica seu ars interpretandi Scripturam Sacram*, Wilno, 1841.

A. Bagiński, *Introductio historico-critica in libros sacros Novi Foederis*, Vilnae, 1844.

M. Baliński, *Opisanie statystyczne miasta Wilna*, Wilno, 1835.

A. Barante, *Histoire de Ducs de Bourgugue*, t. 1 – 12, Paris, 1824 – 1828.

Z. Bartoszewicz, *Gramatika języka łacińskiego*, cz. 1 – 2, Wilno, 1834.

P. Le Bas, *Precis d'histoire des temps modernes depuis la formation du système d'équilibre des états Européens jusque la revolution française*, t. 1 – 2, Paris.